

CZĘŚĆ III

Kim są Żydzi i Żydówki z Breslau / Wrocławia?

Piotr Zadworny dla Fundacji Urban Memory

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

Ambasada
Republiki Federalnej Niemiec
Warszawa

GMINA WYZNANIOWA
ŻYDOWSKA WE WROCŁAWIU
קהילה יהודית בוורוצלב

PAIDEIA
The European Institute
for Jewish Studies in Sweden

ROI COMMUNITY
קהילת רוי
A SCHUSTERMAN INITIATIVE

Od starożytności do dziś

- Historia Żydów zaczyna się ok. 3 tysiące lat temu w miejscu, gdzie dziś leży państwo Izrael
- Kiedy ich kraj podbili Rzymianie, Żydzi podjęli walkę o swoją niepodległość. Walka zakończyła się niepowodzeniem, a Żydzi i Żydówki zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju i rozproszyli się po całym ówczesnym Imperium: od Hiszpanii po Egipt i Irak.

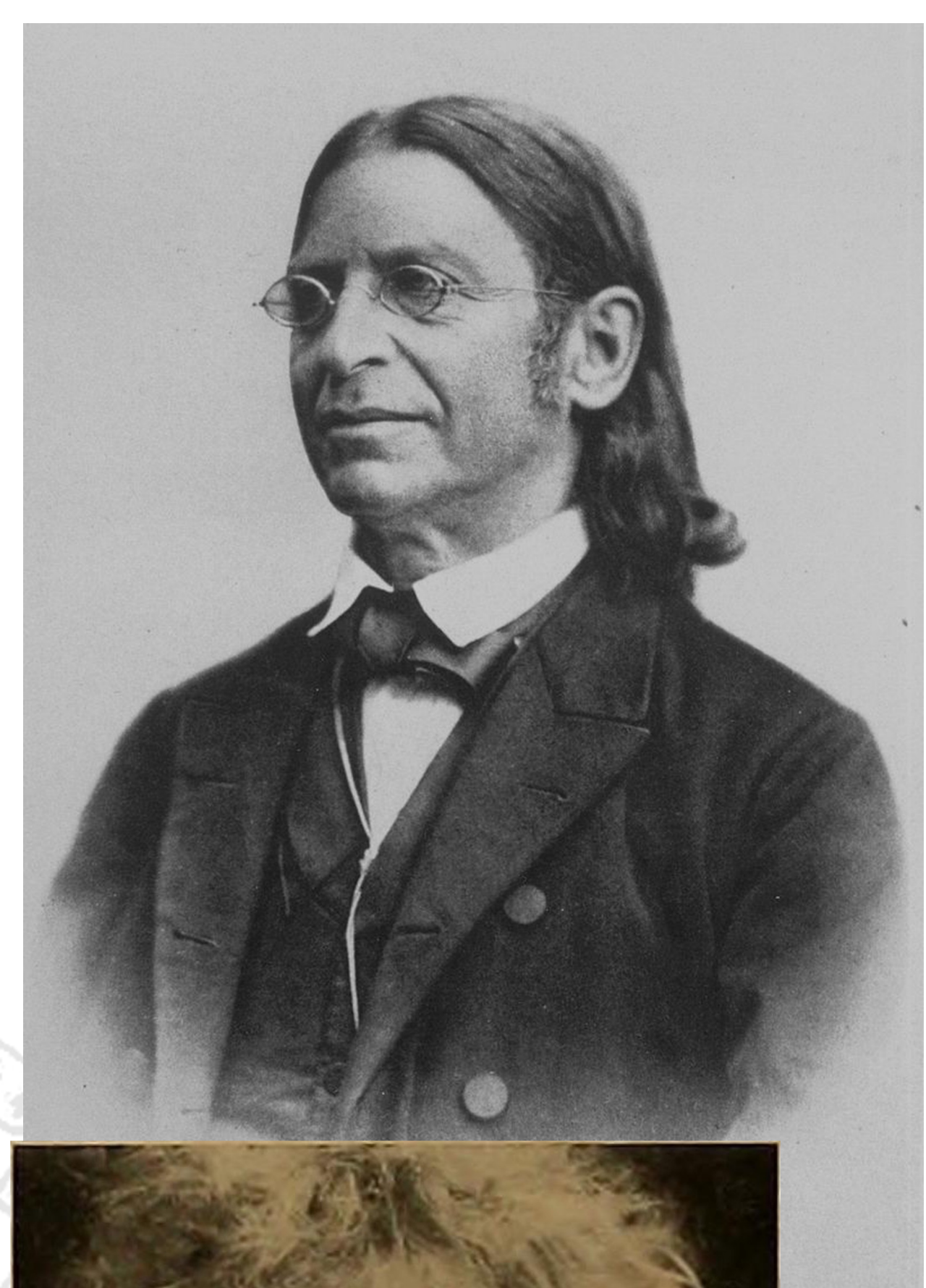
- W średniowieczu Żydzi i Żydówki trafili m.in. na tereny Europy wschodniej, w tym na ziemię dzisiejszej Polski. Ówczesne prawo wykluczało ich z wielu dziedzin życia z powodu odmiennej religii.
- W czasach kryzysów – wojen, głodu czy zarazy – często zarzucano Żydom, że to ich wina. Wtedy też rozwinęły się antyżydowskie stereotypy.
- Szansą na poprawę sytuacji był XIX wiek, kiedy w Europie zaczęły kształtować się nowoczesne państwa.

Haskala

- **Haskala** to „żydowskie oświecenie” — ruch, który proponował daleko idące zmiany w żydowskim społeczeństwie.
- Myśliciele **haskali** szukali sposobu na to, by móc włączyć się w nieżydowskie otoczenie i jednocześnie nie przestać być Żydami/Żydówkami.
- Ważnymi ośrodkami **haskali** były m.in. Berlin oraz Breslau.

Noc kryształowa i II wojna światowa

- Kryzys lat dwudziestych XX w., bieda i gorycz po porażce Niemiec w I wojnie światowej pozwoliły objąć władzę zwolennikom Adolfa Hitlera — nazistom.
- Ich ideologia wymierzona była przeciwko różnym wymyślonym wrogom — w tym, przede wszystkim, przeciwko Żydom.
- Zagładę Żydów europejskich w trakcie II wojny światowej nazywamy Holokaustem. Zamordowano wówczas 6 mln ludzi.

- Po II wojnie światowej do Wrocławia trafili polscy Żydzi i polskie Żydówki, którzy przetrwali katastrofę Zagłady. Znow zaczęła działać gmina żydowska a wraz z nią synagoga, żydowskie szkoły i inne instytucje organizujące życie społeczności.
- Po powstaniu Izraela w 1948 r. coraz więcej osób zaczęło wyjeżdżać, a ostatnim ciosem dla wrocławskiej i polskiej społeczności żydowskiej był rok 1968, kiedy władze komunistyczne znów rozpętały antysemicką nagonkę.
- Od około trzydziestu lat znów wiele się dzieje — gminy żydowskie w Polsce doświadczają odnowienia życia żydowskiego. We Wrocławiu coraz więcej osób interesuje się żydowską przeszłością miasta, powstały też nowe instytucje, które na nowo kształtują żydowską przyszłość we Wrocławiu.

Miejsca pamięci i nie-pamięci

- Żydowska przeszłość w niektórych miejscach widoczna jest bardziej (jak wokół Synagogi pod Białym Bocianem lub na cmentarzach), a w innych mniej (jak np. na ul. Świdnickiej).
- Dlaczego tak jest?
- Jakie znaczenie mają miejsca pamięci w przestrzeni miasta? Dla kogo one są? Kto ich potrzebuje i w jaki sposób możemy z nich korzystać?

Trzyminutowy film z potomkami Żydów z Breslau.
<https://www.youtube.com/watch?v=JkrKwXcnTok>

- Jak sądzicie, dlaczego ludzie interesują się przeszłością?
- Co sądzicie na temat odkrywania i prezentowania przeszłości różnych miejsc we Wrocławiu? Czy macie jakieś swoje ulubione zabytki, opowieści albo historie? Skąd się o nich dowiedzieliście?
- W jaki sposób można ciekawie prezentować takie tematy?

Dziękuję za uwagę

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

Ambasada
Republiki Federalnej Niemiec
Warszawa

GMINA WYZNANIOWA
ŻYDOWSKA WE WROCŁAWIU
קהילה יהודית בוורוצלב

PAIDEIA
The European Institute
for Jewish Studies in Sweden

ROI COMMUNITY
קהילת רוי
A SCHUSTERMAN INITIATIVE